

5

Tydelige uddannelsesveje for professions bachelorer

6

Tillid kan ikke beordres

8

Uafklarede censorvilkår

Kvalitet er en fælles opgave

Camilla Nørgaard fra pædagoguddannelsen på UCC og kollegaen Inge Regnarsson fra læreruddannelsen Zahle tog kvalitetsdebatten til fods. De savner begge mere gennemtænkte evalueringer i uddannelserne.

Uddannelseskvalitet var til debat, da tillidsrepræsentanter fra hele landet mødtes til delegeretmøde i Vejle.

Det var fredag eftermiddag umiddelbart før påskeugen, og et intenst og tæt-pakket døgn var ved at være forbi for de knap 50 tillidsrepræsentanter, der var sat stævne på Vejle Center Hotel. Men det fik ikke deltagerne til at skrue ned for debat-kvaliteten. Og det var netop kvalitet, der stod som overskrift på delegeretmødets sidste punkt.

”Kvalitet er en flydende betegnelse, og vi vil blande os i debatten. Det er nok gået op for de fleste, at professionshøjskolerne ikke fylder meget i rapporten fra Produktivitetskommissionen, så derfor er vores mål, at vi vil udarbejde et stykke papir om kvalitet set fra underviserper-

spektiv, så vi på den måde bidrager til diskussionen. Og det er her, I kommer ind i billedet”, sagde formand for DM Professionshøjskoler, Hans Beksgaard, som indledning til de to timer, der var sat af til seancen.

Han overlod ordet til Mette Bruun, bestyrelsesmedlem og underviser ved læreruddannelsen på UC Sjælland Campus Roskilde, og hun tegnede et klart billede af, hvordan kvalitet i uddannelserne tolkes af både Produktivitetskommissionen og det kvalitetsudvalg, som regeringen nedsatte i oktober sidste år:

”Det er en meget arbejdsmarkedsrettet opfattelse, der bliver opereret med.

De studerende skal udvikle kompetencer, som er direkte anvendelige, og fra uddannelsesstedernes side skal vi kunne bevise, at kvaliteten er i orden, via målinger og dokumentation. Der skal indsamles data på både karakterniveau, tilstedeværelsen, og hvordan kvaliteten bliver udviklet i undervisningen, og det hele skal være offentligt tilgængeligt, så man kan benchmarke de forskellige uddannelsessteder. Det er det scenarie, vi kan se frem til”, sagde hun.

For at bestyrelsen for DM Professionshøjskoler kan blive klædt så godt på som muligt til at indgå i diskussionerne om kvalitet, sendte Hans Beksgaard de man-

Der blev nikket bordet rundt, da snakken faldt på dannelse og faglighed som to størrelser, der skal gå hånd i hånd gennem uddannelserne.

>> Artikel fortsat fra forsiden

Kvalitet er en fælles opgave

ge tillidsrepræsentanter ud i fem grupper:

”Der bliver talt rigtig meget om kvalitet, og utrolig mange mennesker har en mening om kvalitet. Men vi er jo eksperterne. Det er os, der ved noget om det her område, og i bestyrelsen vil vi gerne have kvalificerede fagpersoners indspark til debatten. Derfor skal I nu diskutere og komme med jeres bud på to ting: Hvad er uddannelseskvalitet for os som undervisere, og hvilke kvalitetsparametre kan god uddannelse identificeres med”.

Luft under tankerne

Der gik ikke mange sekunder, før døren blev slået op til forårssolen og den skyfri himmel udenfor, og det formelle møde blev omdannet til både walk and talks og rundbordsdiskussioner. Og der var noget at tale om.

”Når vi taler kvalitet, kommer vi ikke uden om samspillet mellem lærer og elev. Kvalitet er kendetegnet ved, at lærer og elev indgår i et samspil, der udvikler både dannelse og faglighed. Dannelse og faglighed er som en tango, der går hånd i hånd. Men den er kontekstafhængig, og vi skal huske at flytte konteksten ind i det samspil, for det er der, kvalitetsdiskussio-

nerne skal foregå”, mente Jimmy Harder, lektor på Institut for Skole og Læring ved Professionshøjskolen Metropol.

At kvalitet er et fælles anliggende, som både studerende og undervisere har andel i, var Camilla Nørgaard, underviser på pædagoguddannelsen på UCC, enig i. Hun slog et slag for, at der bliver ryddet godt og grundigt op i den måde, som uddannelserne evalueres på i dag:

”Kvaliteten ligger i samspillet, men vi er nødt til at indrette vores evalueringer, så de indfanger det samspil. Vi skal have mod til at gøre op med standardevalueringerne, for de giver os ikke de svar, som for alvor kan udvikle kvaliteten. Jeg synes, det er uheldigt, at kun ét spørgsmål ud af 11 levner plads til de studerendes egne ord. Som jeg ser det, har vi brug for flere forskellige evalueringsformer, som

kan indfange forskellige ting og bruges forskelligt efterfølgende”.

Inge Regnarsson, lektor ved læreruddannelsen Zahle på UCC, bakkede op om den holdning:

”Det første, man får at vide, er, at det kun tager fem minutter. Men efter min mening skal vi bruge meget mere tid på evaluering. Det er ikke noget, der bare skal overstås, for det er vores mulighed for at få blik for de studerendes egen måde at se deres arbejde på. Og den mulighed udnytter vi slet ikke godt nok i dag”, sagde hun.

Kvalitet forpligter

Omkring UCC-bordet var der enighed om, at kvalitet i uddannelsen ikke kan indsnævres til kun at handle om kvalitet i undervisningen. Og det var Steen Simon- >>

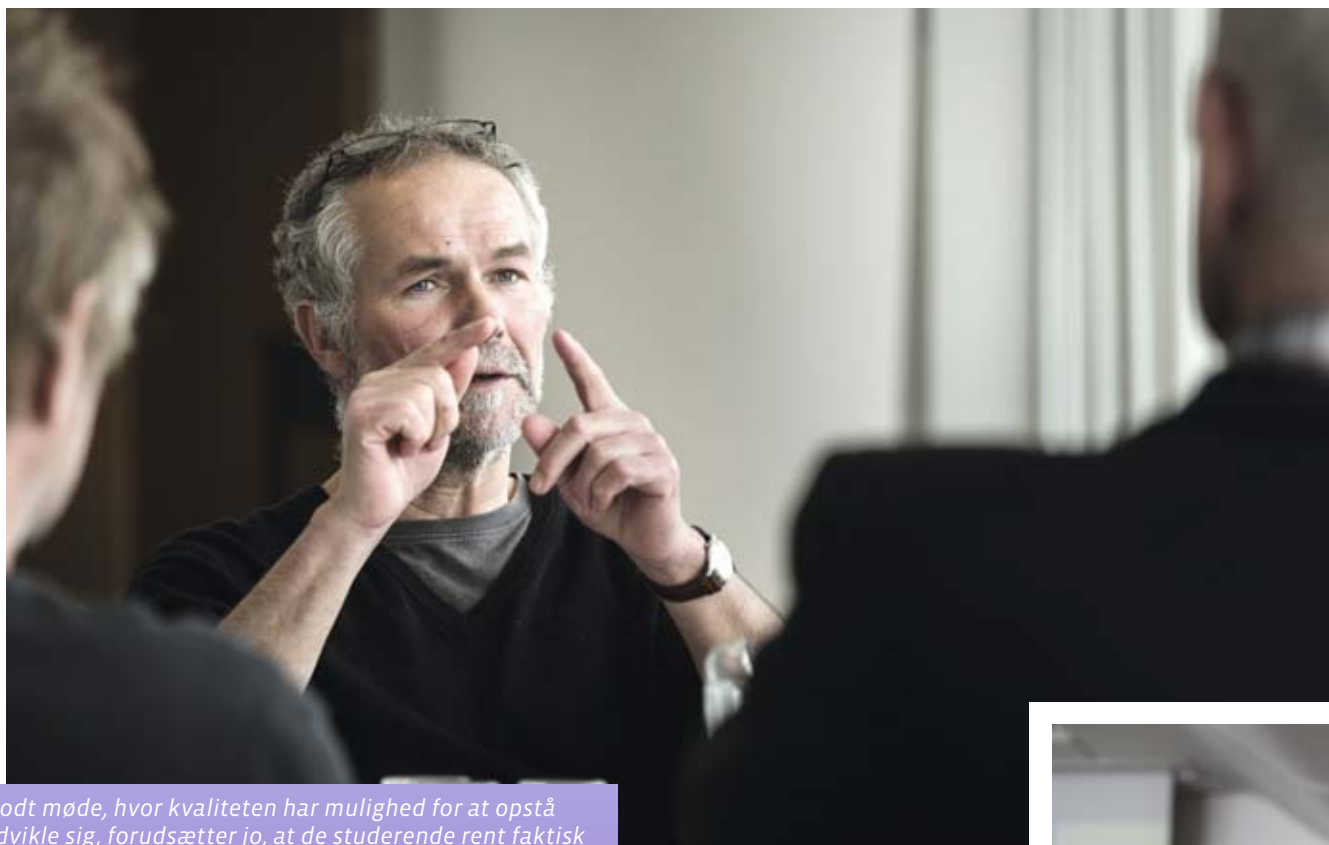

”God kvalitet opstår, når underviser og studerende mødes om et godt indhold. Det vil sige, at det er i mødet, hvor der er mulighed for at opbygge relationer, at vi for alvor kan arbejde med kvalitet i uddannelsen. Hvis det kun handlede om indhold, kunne vi jo i princippet bare levere det over nettet”.

Steen Simonsen, læreruddannelsen, VIA

Undervisernes bud på kvalitet i uddannelserne:

- At uddanne de studerende til at blive selvstændige mennesker og dygtige professionsudøvere, der udvikler autenticitet, autoritet og kritisk sans i forhold til både praksis og teori.
- At uddannelsen har kontinuitet, progression og er langtidsholdbar.
- At underviserne er fagligt kompetente og engagerede, har tid til forberedelse af både indhold og design af undervisningsformer.
- At indholdet i undervisningen er velvalgt og legitimeret over for både de studerende og studieordningen.
- At de studerende har et klart formål med mødet.
- At anvendelsen af it er didaktisk velbegrundet.
- At de studerende møder og arbejder med professionsautentiske problemstillinger.
- At underviserne har en bred accept af forskellige professionsidentiteter og er medskabere til professionsidentiteterne.
- At de studerende aktivt medvirker til at skabe deres eget studie- og uddannelsesforløb.
- At der er tid til kvalitativ faglig feedback på de studerendes faglige arbejder.
- At de studerende reelt prøves i deres professionsfaglige praktiske kunnen.
- At der er tid og ressourcer til faglig og personlig sparring gennem uddannelsen.
- At uddannelsen er et samspil mellem undervisere og studerende, og at den er kontekstafhængig.
- At evalueringerne indrettes og varierer, så de indfanger samspil og andre ikke standardiserede situationer.
- At der gives tid til evaluering, og at evaluering inddrages mere aktivt i undervisningen.
- At have mulighed for at skabe innovativt udviklende rammer for undervisningen og arbejde i mangfoldige læringsrum.
- At dannelse og faglighed går hånd i hånd, og der er mulighed for at etablere forpligtende fællesskaber.
- At der er tid til spildtid og til at dvæle ved processer samt til at fejle.
- At undervisningen baserer sig på professionsforskning.
- At forsknings- og udviklingsaktiviteterne er tæt på professionsuddannelserne.

“Et godt møde, hvor kvaliteten har mulighed for at opstå og udvikle sig, forudsætter jo, at de studerende rent faktisk møder op,” pointerer underviser ved VIA Steen Simonsen.

>> sen, underviser på læreruddannelsen ved VIA, enig i. Han mener, at god kvalitet er relationelt afhængig:

”God kvalitet opstår, når underviser og studerende mødes om et godt indhold. Det vil sige, at det er i mødet, hvor der er mulighed for at opbygge relationer, at vi for alvor kan arbejde med kvalitet i uddannelsen. Hvis det kun handlede om indhold, kunne vi jo i princippet bare levere det over nettet”, fastslog han.

Forudsætningen for, at kvalitet kan opstå, er ifølge Steen Simonsen, at undervisningen finder sted. Med streg under finder sted:

”Et godt møde, hvor kvaliteten har mulighed for at opstå og udvikle sig, forudsætter jo, at de studerende rent faktisk møder op. Så det stiller krav til de studerende at have den relationelle tilgang til kvalitet. Men jeg mener, at mødet mellem underviser og den, der skal undervises, indkredser nogle helt nødvendige ingredienser i kvalitet”.

Efter en god time med frisk luft under debatten indtog tillidsrepræsentanterne igen deres pladser i mødelokalet, og her fik hver gruppe præcis 2 minutter og 30 sekunder til at fremlægge deres overvejelser. Og det var en tilfreds sektorfor-

mand, der tog imod alle inputs og rundede delegeretmødet af:

”Tak fordi I er gået ind i arbejdet med at formulere uddannelseskvalitet på en aktiv, inspirerende og vedholdende måde. Det er en stor hjælp for os i bestyrelsen, at I giver os nogle gode indspark. Nu er det bare et spørgsmål om at holde engagementet i kog, og det er en fælles forpligtelse. Det er vores ansvar i bestyrelsen, og det er jeres ansvar ude på professionshøjskolerne”. <<

REGERINGENS KVALITETSUDVALG:

Regeringen har nedsat et kvalitetsudvalg, der skal tage initiativer til forbedring af kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser. Arbejdet skal være klar ved udgangen af 2014.

De politiske målsætninger er:

- De videregående uddannelser skal have højere kvalitet i undervisning og uddannelsesforløb, og alle studerende skal udfordres til at nå deres højeste potentiale.
- Fokus på de videregående uddannelser skal i højere grad flyttes fra sidste

eksamen til første job, så flere får job i den private sektor, og alle studerende tilegner sig kompetencer, der kan omsættes i relevant beskæftigelse – uanset på hvilket videregående uddannelsesniveau.

- Der skal skabes bedre sammenhæng i de videregående uddannelser, så der undgås overlap i uddannelsessystemet, spildtid og dobbeltuddannelse.

Udvalget skal udarbejde konkrete anbefalinger til forbedring af kvalitet og relevans inden for uddannelserne. Udvalget består

”Vi skal have mod til at gøre op med standardevalueringerne, for de giver os ikke de svar, som for alvor kan udvikle kvaliteten. Jeg synes, det er uheldigt, at kun ét spørgsmål ud af 11 levner plads til de studerendes egne ord”.

Camilla Nørgaard, pædagoguddannelsen, UCC

Sektorformand Hans Beksgaard kaldte professionsunderviserne for de ægte eksperter, som vil være bedst til at definere kvalitet i uddannelsen.

af følgende medlemmer:

- Jørgen Søndergaard (formand), forskningsleder på SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Ivar Anders Bleiklie, professor på Universitetet i Bergen
- Nikolaj Lubanski, talentdirektør hos Copenhagen Capacity
- Jakob Roland Munch, professor på Københavns Universitet
- Birgitte Nauntofte, direktør for Novo Nordisk Fonden
- Nina Smith, professor på Aarhus Universitet
- Mette Vestergaard, administrerende direktør hos Mannaz A/S

KVALITETSUDVALG:

Tydelige uddannelsesveje for professionsbachelor

Der skal formuleres en klar og tydelig uddannelsesvej videre for hver eneste professionsbacheloruddannelse, men den skal forankres på universiteterne. Det fastslog økonomiprofessor og medlem af kvalitetsudvalget Nina Smith på tr-årsmødet.

Professionsuddannelserne skal bevare deres praksisnære profil. Til gengæld skal der etableres nye fireårige akademiske bacheloruddannelser, som giver flere dimittender mulighed for at læse videre på universiteternes kandidatniveau. Og de muligheder, som hver eneste professionsbacheloruddannelse giver for videre uddannelse, skal være nøje defineret og beskrevet.

Sådan lød meldingen til forsamlingen ved professionshøjskolelærernes tr-seminar fra Nina Smith, der er økonomiprofessor ved Aarhus Universitet og med i regeringens Kvalitetsudvalg.

”Vi mener, at den forskningsbaserede kandidatuddannelse fortsat skal være forankret på universiteterne, og vi tror ikke på, at man kan lave et fornuftigt system, hvor de unge kan få merit på kryds og tværs. Vi mener, at der for hver eneste professionsbachelorstuderende skal være beskrevet en helt transparent uddannelsesvej videre. Vi støtter en udvikling, der letter vidensoverførslen mellem de forskellige uddannelsesinstitutioner, sådan som det fx allerede foregår mellem VIA University College og Aarhus Universitet”, siger Nina Smith.

Økonomiprofessoren mener, det er vigtigt, at samarbejdet mellem de respektive uddannelsesinstitutioner gøres mere forpligtende.

”Men uddannelseslandskabet skal være bredspektret, og de respektive institutioner skal bevare hver deres profil”, pointerer hun.

Savner sammenhæng

DM's formand, Ingrid Stage, ærgrer sig over, at kvalitetsudvalget på den måde parkerer professionsuddannelserne på et sidespor.

”Vi er ærgerlige over, at kvalitetsudvalget ikke kan se potentialet i at etablere mere forskningsbaseret uddannelse på professionshøjskolerne. Og vi tror, at det begrænser trafikken mellem universiteter og professionshøjskoler, at de unge professionsbachelorere ifølge oplægget skal træffe et erhvervsvalg, før de overhovedet har påbegyndt en uddannelse til fx lærer eller pædagog. Jeg tror, at det vil føles som en begrænsning”, siger Ingrid Stage.

Hun undrer sig over, at kvalitetsudvalget ikke i højere grad har fulgt op på de ønsker om at tænke uddannelsessektoren mere på tværs, som tidligere uddannelsesminister Morten Østergaard lagde op til.

”Kvalitetsudvalget mener, at der fortsat skal være et tydeligt skel mellem de forskellige uddannelsesretninger. Jeg synes, det skaber flere barrierer for de unge, end det fremmer en større sammenhæng”, siger Ingrid Stage. <<

Tillid kan ikke beordres

Opgøret med oo'ernes New Public Management-bølge er i fuld gang. Men medarbejderne skal være opmærksomme på, at der også kan opstå faldgruber, når kontrol bliver erstattet af tillid på arbejdspladsen. Sådan lyder advarslen i kommende ph.d.-afhandling.

Mange års stram dokumentations- og kontrolpolitik med ansatte i det offentlige er tilsyneladende ved at lakke mod enden.

På mange arbejdspladser er erkendelsen efterhånden sunket ind, at ikke alle opgaver kan sættes på formel og at styringspendulet simpelthen er kommet for langt ud, fx i hjemmehjælpen hvor sosu-assistenten skal afrapportere om deres gøren og laden i helt ned til to minutters intervaller.

Også på professionshøjskolerne er ledelse og medarbejdere som bekendt ude i ophedede diskussioner om arbejdstidstilrettelæggelse og medinddragelse. Derfor er det også mest med lettelse, at underviserne nu kan konstatere, at tillid igen er på vej til at blive et plus-ord, også i uddannelsessektoren.

Den tillidsreform-proces, som er gået i gang, er emne for Tina Øllgaard Bentzens ph.d.-afhandling, som hun skriver under afdelingen for politik og administration på RUC.

Hendes arbejde er baseret på feltstudier i Københavns Kommune, hvor hun undersøger, hvordan ledelsen arbejder med at etablere en mere tillidsbaseret styreform. Hun kan konstatere, at det tager tid at få fuglen til at flyve, også efter at man har åbnet lågen ind til buret.

"Det er mange års indarbejdet kultur, der skal ændres. Og selv om flertallet deler ambitionen om, at medarbejderne skal bruge mere plads og have et større

råderum, så tager det tid at opbygge den tillid, der gør, at medarbejderne også tør bruge råderummet", forklarer Tina Øllgaard Bentzen.

Ph.d.-stipendiat Tina Øllgaard Bentzen: "Hvis man oplever, at dokumentation bruges til viden-delning eller læring og understøtter den opgave, man skal løse, så opfattes kontrollen ikke som et urimeligt krav eller onde."

Den gode samtale

Ph.d.-stipendiaten har interviewet 30 medarbejdere, flest ledere og tillidsrepræsentanter, som er involveret i processen i Københavns Kommune. I Socialforvaltningen har politikerne været på tur rundt i forskellige institutioner for ved selvsyn at finde ud af, hvad behovet er. At den tillidsbaserede ledelse lykkes bedst der, hvor medarbejdere og ledelse snakker godt og tydeligt sammen, er næppe overraskende.

"Det er jo på mange måder banalt, men misforståelser bliver altså fjernet, når folk kan sætte sig rundt om det samme bord og tale fornuftigt med hinanden. Et godt eksempel er "Meningssamlingen," som man i socialforvaltningen har lavet for at kunne tage dialogerne mere direkte. Fx kan en leder, der oplever udfordringer med en indkøbsordning, få mulighed for at snakke direkte med Indkøbskontoret og medlemmer af direktionen. På den måde udforsker man sammen, hvordan styringen bedre kan understøtte kerneopgaven. Nogle gange giver det anled-

”Tillid kan ikke gøres til en pligt. Man kan ikke beordre medarbejdere til at have tillid til chefen, man kan kun invitere til det.”

ning til at ”luge ud” i reguleringen, men ofte handler det også om at rydde misforståelser af vejen”, siger forskeren.

Tillid ikke en pligt

At det kan tage tid at bygge tillid op til sin leder, og at det nogle gange heller ikke sker, er en af de mere følsomme udfordringer i tillidsreform-arbejdet, som professionshøjskoleundervisernes tillidsrepræsentanter kredsede en hel del om, da de mødtes til seminar i april. Den bekymring forstår Tina Øllgaard Bentzen godt.

”Hvad gør man som medarbejder, hvis tilliden til lederen ikke er til stede? Hvis man ikke stoler på, at vedkommende er fagligt velfunderet eller hvis man bare ikke er tryk ved, at oplysninger, som man giver i en samtale med sin leder, bliver hørt og/eller brugt efter hensigten? Selv om det ikke er en udfordring, der fylder i min case, tror jeg det er vigtigt, at en til-

lidsreform ikke bliver et strategisk magt-værktøj i hænderne på de forkerte. Tillid kan ikke gøres til en pligt. Man kan ikke beordre medarbejdere til at have tillid til chefen, man kan kun invitere til det”, forklarer Tina Øllgaard Bentzen.

Ansvar ud over lønforhandling

Derfor opererer hun i sin afhandling med et begreb, som hun kalder for ”tillidsunderstøttende kontrol.”

”Man kan godt få indtryk af, at tillid og kontrol er hinandens modsætninger, men jeg oplever tvært imod, at der er en stor forståelse af behovet for en vis kontrol i en offentlig organisation. Der, hvor det går galt, er, når man fx skal registrere i et system, man ikke selv kan bruge til noget og hvor man ikke forstår hvorfor. Hvis man til gengæld oplever, at dokumentationen bruges til videndeling eller læring og understøtter den opgave, man skal løse, så opfattes den ikke som et uri-

meligt krav eller onde”, pointerer Tina Øllgaard Bentzen.

Hele tillidsøvelsen stiller store krav til tillidsrepræsentanterne på arbejdspladserne, som skal gå forrest i arbejdet med at skabe bedre dialog på tværs i hierarkierne.

”Der, hvor det lykkes, medvirker tillidsrepræsentanten i højere grad til at udvikle arbejdspladsen og kommer dermed længere ind i ledelsesrummet. Men det stiller også krav om en ansvarstagen, der strækker sig noget længere end til den årlige lønforhandling”, siger Tina Øllgaard Bentzen.

”Det er et helt nyt sprog, vi skal til at tale ude på arbejdspladserne og en helt ny kultur, der skal foldes ud. Og selv om det mange steder vil være en udfordring, hvordan vi skal mikse tillid og kontrol til en god cocktail, så indeholder den dialog-baserede ledelse mange potentialer, som blev underprioriteret under New Public Management, i det offentlige og i uddannelsessystemet”, mener hun. <<

Uddannelseskvalitet

Dette andet nummer af DM Professionshøjskoler i det nye format fokuserer på kvalitet i uddannelserne.

Regeringens udvalg for uddannelseskvalitet har i sin første rapport foreslået en fireårig bachelor efterfulgt af en etårig kandidat for universiteterne, og at studierne skal knyttes tættere til erhvervskompetencer. Den efterfølgende debat har næsten udelukkende handlet om struktur og status for universiteterne.

Rapporten kommer ikke i nærheden af at formulere en sammenhængende strategi for, hvordan det skal gøres lettere at udbygge en professionsbachelor med en kandidatgrad, og på den måde kommer udvalget til at stå i vejen for sit eget hovedbudskab om at gøre det mere naturligt at kombinere bachelorgrad, erhvervs erfaring og efterfølgende kandidatstudium. På det område, hvor der faktisk findes et bachelormarked og et efteruddannelsesbudskab.

Debatten om uddannelseskvalitet skriger på mere kvalitative indlæg, hvor underviserne er med til at definere kvalitetsbegrebet væk fra kvantitative økonomiske incitamentsparametre og

over mod en debat, hvor studerende og undervisere giver deres bidrag til at komme ud af det nuværende dødvande, hvor undervisning tales ned i perspektivløs kritik.

DM vil arbejde videre med at formulere indlæg i den debat på baggrund af bidrag fra TR-seminaret i Vejle og på baggrund af bidrag fra medlemmerne. Så vi vil meget gerne høre dine synspunkter og forslag.

Med til uddannelseskvalitet hører også kvalitetssikring. I sidste nummer af bladet kunne du læse om ledelsens udspil om censurhonorering for læreruddannelsen. Siden har der været afholdt et enkelt møde mellem DM og Læreruddannelsens Ledernetværk om principper for censur. Mødet er ikke fulgt op, og lederne har valgt at udsende deres bestemmelser for censur ved den ny læreruddannelse uden dialog med DM og med meget få ændringer.

DM må anbefale dig at lave en aftale med din nærmeste leder om indregning og i øvrigt orientere dig på DM's hjemmeside for vejledning.

Manglende afklaring af honorering af censur

Læreruddannelses Ledernetværk havde lovet at komme med en endelig udmelding om vilkårene for censorer inden påske, men det var endnu ikke sket ved udløb af deadline for dette blad.

Løftet blev givet, efter at det i forrige nummer af dm professionshøjskolars sektorblad blev afdækket, hvordan ledernetværket i strid med reglerne havde vedtaget nye censorvilkår og derfor måtte trække de nye tidsnormer tilbage.

Vilkårene blev besluttet uden om censorernes forhandlingsberettigede organisation, som er DM.

De fastsatte blandt andet, at censorer skal bruge et kvarter til at læse og bedømme en eksamensopgave på fem sider og en time til at læse en bacheloropgave på 35 sider.

Hans Beksgaard, formand for professionshøjskoleunderviserne i DM, råder sine medlemmer til at få censur indregnet i deres arbejdstidsopgørelse, efter aftale med den nærmeste leder.

"Og hvis man er på B-censur (honorering efter censorcirkulæret) må man forlange betingelser udmeldt, inden man siger ja til en censuropgave", siger Hans Beksgaard.

Han henviser endvidere til, at der ligger en udtømmende vejledning til censorer på DM's hjemmeside under DM Professionshøjskoler.

www.dm.dk/~media/SektorerOgSektioner/FOVU/Seminarie/08Andet/censorvejledning2014.pdf